

طرح درس کتاب «جهان پهلوان تختی»

نویسنده طرح: امین بذرافشان

گروه سنی: کودکان انتهایی دبستان و نوجوانان (پسر و دختر)

موضوع: مواجهه با شکست و پیروزی، خیر رساندن به مردم

غلامرضا کوچولو در خانی آباد، یکی از محله‌های جنوب شهر تهران، به دنیا آمد. او کوچک‌ترین فرزند خانواده‌ای هفت نفره بود. خواهر و برادرهایش مجبورش می‌کردند کارهای خرده‌ریز خانه را انجام دهد و چون تپل و کم‌تحرک بود، او را «غلام تنبل» صدا می‌کردند!...

بسیاری از کودکان و نوجوانان افتخار و عزت را در کسب مقام یا برتر بودن در یک رشته یا مهارت در نظر می‌گیرند و تا مدت‌ها چنین رویایی را در سر می‌گذرانند. تختی نیز این آرزو را داشت

ولی متوجه‌ی سراب بودن آن شد و عزت و بزرگی را در منش و نوع زندگی‌اش، مثل جوانمردی و کمک به دیگران، جست. به همین علت انتخاب‌های تختی - که در دل محله‌های پر رنج پایین شهر می‌زیست - می‌تواند الگویی برای کودکان و نوجوانان باشد.

اهداف کلی

- آشنایی دانش‌آموزان با شخصیت و منش غلامرضا تختی.
- رشد نگاه نسبت به مقوله‌ی شکست و پیروزی (افتخار و عزت یا شرم و حقارت).

اهداف جزئی (گام‌ها، مراحل، مراتب یا جزئیات اهداف کلی)

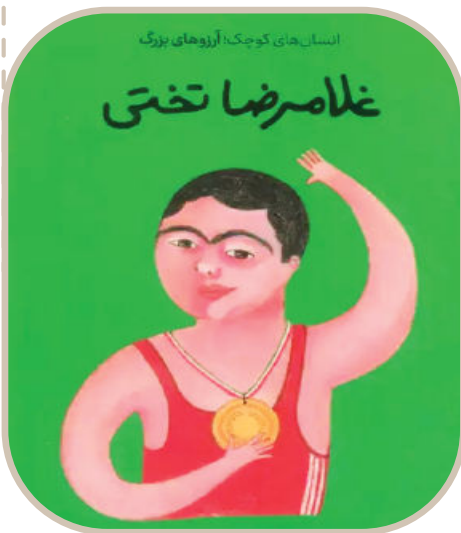
۱. دانش‌آموز بتواند حداقل سه خاطره از زندگی تختی را که نشان‌دهنده‌ی جوانمردی اوست، بازگو کند.
۲. دانش‌آموز تفاوت بین «قهرمان ورزشی» و «ورزشکاری که رفتارش زیباست» را با استفاده از مثالی از زندگی تختی توضیح دهد.
۳. دانش‌آموز نگرش تختی نسبت به پیروزی (اضافه نشدن چیزی به انسان) و شکست (کم نشدن چیزی از انسان) را شرح دهد.
۴. دانش‌آموز بتواند در یک موقعیت فرضی، واکنشی مشابه واکنش‌های تختی (مبتنی بر گذشت و کنترل خشم) را پیشنهاد دهد.

- کتاب غلامرضا تختی از سری انسان‌های کوچک؛ آرزوهای بزرگ یا تصاویر اسکن‌شده‌ی آن برای نمایش با تلویزیون.
- تلویزیون جهت نمایش تصاویر و فیلم مربوط به تخت
- نوارهای پارچه‌ای (به رنگ سفید یا رنگ‌های روشن) به عرض حدود ۵-۴ سانتی‌متر و طول کافی برای بسته شدن دور بازوی بچه‌ها به تعداد دانش‌آموزان
- ماژیک یا خودکار به تعداد مناسب
- مقوای رنگی به شکل دلخواه (قلب، دایره، ستاره) که بالای آن پانچ شده باشد به تعداد دانش‌آموزان
- روبان نیم سانتی به رنگ دلخواه و طول حدوداً ۳۰ سانتی‌متر به تعداد دانش‌آموزان

شرح

جلسه اول:

بحث و گفتگوی پیش از داستان

به بچه‌ها بگویید: «می‌خواهم یک خاطره از دوران نوجوانی‌ام برایتان تعریف کنم. یک‌بار برای مسابقات پینگ‌پنگ به شهر آباده رفته بودم. بعد از چند تا برد، به یک نفر باختم و از مسابقات حذف شدم. مربی‌ام که از این باخت من ناراحت شده بود، برخورد سردی با من داشت. من آنقدر احساس غم و سرافکندگی کردم که بقیه‌ی روزها در خوابگاه با هیچ‌کس، حتی هم‌تیمی‌های خودم، حرف نمی‌زدم. بقیه

دوستانم هم تلاش نمی‌کردند با من حرف بزنند و به من کمک کنند. بعدها که خودم مربی شدم، دیدم

خیلی از بچه‌ها بعد از باخت همین حال را دارند؛ یا دعوا می‌کنند یا ناامید می‌شوند و یا ...

چند سال بعد از آن اتفاق، با یک ورزشکار آشنا شدم که به جهان پهلوان معروف بود. کسی که سال‌ها پیش، از این دنیا رفته اما آشنایی با زندگی‌اش درس‌های زیادی برای من داشت و فکر می‌کنم اگر زمان باختم در شهر آباده، جهان پهلوان را می‌شناختم، طور دیگری رفتار می‌کردم. امروز می‌خواهم از زندگی این پهلوان برایتان بگویم.»

۱۳۴۴

۱۳۴۶

۱۳۴۸

۱۳۴۹

روایت داستان

تی را برای بچه‌ها تعریف کنید.

* باتوجه به اینکه این کتاب بسیاری از خاطرات مربوط به تختی را مطرح نکرده است، در «داستان‌های کمکی طرح تختی» (پیوست طرح درس) مشخص شده که در هر صفحه از کتاب «غلامرضا تختی از سری انسان‌های کوچک؛ آرزوهای بزرگ» چه داستان دیگری نیز می‌توانید برای تکمیل مطالب آن صفحه از کتاب، بگویید. در این متن، تعدادی سؤال نیز نوشته شده که در حین تعریف کردن داستان‌های تختی می‌توانید از بچه‌ها پرسید.

بحث و گفتگوی پس از روایت داستان

پس از روایت داستان می‌توانید با استفاده از پرسش‌های زیر با مخاطبان گفتگو کنید:

- چه اتفاقی در زمان کودکی تختی باعث شد که با مردم صمیمانه‌تر و دوستانه‌تر رفتار کند؟
- وقتی تختی خاطره‌اش درباره‌ی مقام اولی در المپیک ملبورن و بعد مقام دومی در دوره‌ی بعد را تعریف می‌کند، چرا به نظرش اینکه مقام اول بشوی یا مقام دوم به‌واقع از لحاظ افتخار فرق نمی‌کند؟ تختی چه توضیحی در این‌باره داد؟

• روی تابلو بنویسید: بیا تختی بیا رستم دستان بیا تختی بیا نور دو چشمان

و بعد بگویید این شعر را یکی از کسانی که تختی را دوست داشته نوشته است. از نظر شما بزرگ‌ترین و

زیباترین کاری که تختی کرده چیست؟

• شما از بین همه‌ی کارهایی که تختی کرده، چه

چیزی را بیشتر دوست داشتید؟^۱

• وقتی تختی از آخرین مسابقه کشتی‌اش برگشت،

چه اتفاقی افتاد؟

• تصویر مربوط به شناسنامه تختی را نشان دهید

و از بچه‌ها پرسید که به نظرشان چرا این مهر

(تختی زنده است) را روی آن زده‌اند؟ معنی‌اش

چیست؟

۱. در جواب این پرسش، قاعدتاً هیچ‌کدام از بچه‌ها به مقام جهانی تختی اشاره نمی‌کنند. شما به این نکته اشاره کنید و بگویید «پس

مهم‌ترین چیز از نظر شما و همه‌ی ما مقام نیست؛ بلکه چیزهای دیگری است که خودتان اشاره کرده‌اید.»

گفتگو: «اگر تختی بود...»

به بچه‌ها بگویید: «فرض کنید در یک ساندویچ‌فروشی نشسته‌اید. یک نفر که نمی‌شناسیدش، بلند می‌شود و محکم می‌زند توی گوشتان و می‌گوید چپ‌چپ نگاه کردی. شما هم مثل تختی قوی و زورمند هستید، اما همه‌ی خصوصیات اخلاقی تختی را هم دارید. آن موقع چه کار می‌کنید؟»

تختی به‌واقع در این موقعیت قرار گرفته بوده است. بعد از پاسخ بچه‌ها این خاطره از تختی را برای آن‌ها تعریف کنید:

«اولین باری که تختی را دیدم متوجه شدم از این تن زورمند هیچ آسیبی به من نخواهد رسید. حیرت‌انگیز است که در خانی‌آباد که معروف است پاتوق قداره‌بندها بوده، تختی از همان جوانی از خشونت پرهیز داشت. او در اوج قدرت‌ش هم هیچ‌وقت از زورش استفاده نکرد. یک‌بار وقتی تو اوج بوده و قهرمان جهان، یکی از جاهل‌های محل در یک کبابی محکم می‌زند توی گوش تختی. تختی می‌نشیند و صلوات می‌فرستند. آن فرد هم می‌فهمد که «تختیه» و می‌فهمد که چکار کرده. از شرمندگی یک گوسفند جلو تختی می‌گشدد. خلیه که ما قدرت داشته باشیم و آن را نابجا به کار نبریم. از این رو، گذشت رو

هم باید به خصوصیات تختی اضافه کرد.

نه تنها تختی دعوا نمی‌کرد، بلکه دعوای او را هم فیصله می‌داد و حل می‌کرد. آشتی به وجود می‌آورد. نه اینکه برود و دعوای جدیدی بکند.

سپس کاربرگ تکلیف خانه را به آن‌ها بدهید و از ایشان بخواهید در طول هفته سعی کنند رفتارهایی انجام دهند که اگر تختی جای آن‌ها بود، انجام می‌داد. آن رفتارها را یادداشت کنند. اگر رفتاری از کسی دیگر هم دیدند که جوانمردانه یا زیبا بود آن را هم یادداشت کنند و در جلسه‌ی بعد آن‌ها را بخوانند یا تعریف کنند.

جلسه‌ی دوم:

پس از گفتگوی اولیه با بچه‌ها، فیلم و تصاویر تختی را برای آن‌ها پخش کنید. سپس از چند نفر بخواهید که نوشته‌های مربوط به تکلیف خانه را بخوانند یا تعریف کنند.

فعالیت: ساخت «بازوبند پهلوانی، یا «مدال دانایی و مهر»

بنا به صلاحدید خود و متناسب با علاقه‌ی بچه‌ها یکی از این دو فعالیت زیر را اجرا کنید.

«بازوبند پهلوانی»: به بچه‌ها بگویید: «امروز می‌خواهیم مثل پهلوان‌های واقعی، برای خودمان بازوبند پهلوانی درست کنیم! بازوبند یک نشانه‌ی خیلی مهم است که به پهلوان یادآوری می‌کند چه قدرتی دارد.

اما قدرت یک پهلوان واقعی فقط در بازویش نیست، بلکه در قلب و رفتارش هم هست. برای اینکه بفهمیم روی بازوبندمان چه بنویسیم، اول باید با هم گنجینه‌ی صفات پهلوانی تختی رو کشف کنیم!»

روی تابلو بنویسید: «گنجینه صفات پهلوانی» و به بچه‌ها بگویید: «بیاید با هم فکر کنیم و بینیم جهان پهلوان تختی چه کارهای قشنگی انجام داد که او را به یک پهلوان واقعی تبدیل کرد؟»

به ازای هر رفتار (مانند انصاف در کشتی، کمک به زلزله‌زدگان و ...) از بچه‌ها پرسید: «خب، به این کار چه می‌گویند؟» و پاسخ‌های بچه‌ها (مثل جوانمردی، دلسوزی، انصاف، گذشت، فروتنی، مردم‌داری) را زیر عنوان «گنجینه‌ی صفات پهلوانی» بنویسید.

به هر کودک یک نوار پارچه‌ای بدهید و بگویید: «حالا هر کس به این گنجینه‌ای که با هم پیدا کردیم نگاه کند و صفتی را که از همه بیشتر دوست دارد یا دلش می‌خواهد این هفته تمرینش کند، انتخاب کند و بزرگ روی بازوبندش بنویسد.»

پس از نوشتن، از بچه‌ها بخواهید دو به دو روبه‌روی هم قرار بگیرند و بگویید: «پهلوان‌ها همیشه یار و یاور هم هستند. حالا هر کس از شما، بازوبند دوستش را با یک گره ساده روی بازوی او ببندد و برایش آرزوی موفقیت کند، این کار حس دوستی و هم‌پیمانی را بین بچه‌ها تقویت می‌کند.»

مدال دانایی و مهر: به بچه‌ها بگویید: «امروز می‌خوایم یک مدال برای خودمان درست کنیم.» مانند فعالیت قبل (ساخت «بازوبند پهلوانی»)، روی تخته «گنجینه‌ی صفات ارزشمند» را بنویسید و با پرسش از بچه‌ها، کلماتی مانند مهربانی، انصاف، گذشت، دلسوزی، کمک به دیگران و ... را لیست کنید.

به هر نفر یک مقوا و یک روبان بدهید. از بچه‌ها بخواهید از بین کلماتی که روی تخته نوشته شده است، کلمه (صفتی) که بیشتر از همه دوست دارند را انتخاب کنند و آن کلمه را با ماژیک، بزرگ و خوانا وسط مدال (مقوا) بنویسند. می‌توانید به آن‌ها پیشنهاد دهید که اطراف این مدال را به دلخواه خود با نقاشی تزیین کنند.

آموزش گره چفتی برای مدال:

یک مدال و یک روباه را بردارید و رو به بچه‌ها، به آرامی مراحل زیر را اجرا کنید و توضیح دهید.

۱. «روبان را از وسط تا کنید تا یک حلقه درست شود.»

۲. «حلقه را از داخل سوراخ مدال رد کنید.»

۳. «حالا دو سر دیگر بند را از داخل حلقه‌ای که درست شده رد کنید و بکشید.»

این یک گره چفتی است که بسیار ساده و محکم است.

از بچه‌ها بخواهید بند را به مدال وصل کنند و سر بند را هم گره بزنند. سپس دو به دو روبه‌روی هم قرار بگیرند و هر کس مدال دوستش را به گردن او ببندد و برایش آرزوی موفقیت کند. این کار حس دوستی و هم‌پیمانی را بین بچه‌ها تقویت می‌کند.